

LLISTA-INVENTARI DELS QUADRES I ALTRES OBJECTES D'ART
QUE, PER DISPOSICIÓ TESTAMENTÀRIA DEL SENYOR FRANCESC
FÀBREGAS, PASSEN A ÉSSER PROPIETAT DE LA JUNTA DE
MUSEU DE BARCELONA

- Nº 1 - Testa enfrontada del Crist, damunt fons vermell fosc, vestint túnica de vora a banda daurada i amb cabuixons policroms. Pintura damunt tauja. Escola flamenca del segle XV-XVI. Dimensions: 0'305 X 0'215 mts.
- Nº 2 - Bust de religiós franciscà, a testa descoberta, rostre afeïtat i portant ulleres, a tres quarts perfilat a l'esquerra i mirant vers davant. Pintura al pastell, signada J.M. Tamburini. Sense data. Dimensions: 0'450 X 0'360 mts.
- Nº 3 - Bust de dona jove, dorsada i perfilada la testa vers l'esquerra; espatlla esquerra nus; orella amb arracada de perla. Fons negre. Pintura al pastell, signada per J.M. Tamburini. Sense data. Dimensions: 0'530 X 0'450 mts.
- Nº 4 - Vint-i-una rajoles policromades composant un motiu de Calvari rural asturià. Centrat per un gran crucifixe al peu del qual hi han reunits els camperols que pregunten agenollats. A segon terme, un congost damunt els costats del qual s'hi troben els "caserios" anomenats penjants. Signada per Daniel Zuloaga. Sense data. Dimensions: 1'060 X 0'600 mts.
- Nº 5 - Pèrgola amb arcades i baranes de rajoles en dues bandes horitzontals de zigues-zagues, cobertes per un sostre de fulles verd rogenques tardorenques. En el fons, una porta vidriada; al costat dret, a segon terme, el mar amb veles, i un poblet llunyà. Al sòl, fulles caigudes. Pintura a l'oli damunt tela, signada per J. Larraga. Sense data. Dimensions: 0'520 X 0'735 m.
- Nº 6 - Retrat, a tres quarts de cos, d'enpeus i quasi enfrontat, del rei espanyol Josep I en trajo de Cort, blanc amb ramejats d'or, corbata de blonda, i cobrint l'espatlla amb un mantell porpra. Pintura a l'oli damunt tela. Possible obra de Josep Flaupier. Data probable: 1808. Dimensions: 1'080 X 0'950 mts.
- Nº 7 - Senyora dormint asseguda en un silló al costat d'un llum de quinquè amb peu renaixement, de coure daurat, amb mànpara de musselina rosa. Inclinada d'esquerra a dreta, reposant la testa en la part alta del silló, carmesí. Vesteix verd i porta un xal blanc. Al peu del llum, a l'esquerra, un braser renaixement i, al fons, una planta palmetoide. Pintura a l'oli damunt tela, signada J. Carnelo. Sense data. Marca de talla daurada. Dimensions: 0'620 X 0'850 mts.
- Nº 8 - Vell sagristà en el moment d'encendre una llàntia, en una capella d'estil rococó. D'enpeus, quasi enfrontat, centrant la composició. Davant seu, damunt un faristol cobert amb drap damasquinat. Pintura a l'oli damunt tela, signada Romà Ribera. Sense data. Dimensions: 1'100 X 0'650 mts. Marc de talla daurada.
- Nº 9 - Bust de noia jove, riallera; testa coronada de pàmpols i cabellera caient-li damunt les espatlles nues. Apunt d'una Tardor. Pintura a l'aquarel·la. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'105 X 0'145 mts. Marc de fusta xapat de bronze repujat.

- Nº 10 - L'Adoració dels Pastors. Composició amb sis figures, en una cova il·luminada. Pintura a l'oli damunt planxa d'aram. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'225 X 0'315 mts. Marc daurat.
- Nº 11 - La Visitació de la Verge a la seva cosina Isabel. Composició amb quatre figures, que s'agrupen en la meitat esquerra. Pintura a l'oli damunt planxa d'aram. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'315 X 0'225 mts. Marc daurat.
- Anonim*
Nº 12 - Rescat de cautius per un sant religiós de l'ordre mercedària. Miracle de les monedes convertides en roses. Composició amb figures senceres, centrant la composició el sant mercedari que mostra les roses al senyor moro, negre. A la dreta, agenollada, dona arreçant un infant nu, que s'hi acolleix espantat. Pintura a l'oli damunt tela, sense signatura. Sense data. Dimensions: 0'585 X 0'715 mts. Marc daurat.
- Anonim*
Nº 13 - L'Adoració dels Pastors. Composició d'interior de cova, amb sis figures. El grup dels tres pastors està a la dreta, on s'hi veuen perfilats vers l'esquerra. Pintura a l'oli damunt tela, sense signatura ni data. Dimensions: 0'585 X 0'715 mts. Marc daurat.
- Nº 14 - Retrat de senyora, a mig cos i enfrontat, amb vestit morat i cofada amb elenxa. Miniatura circular d'autor anònim. Vers 1875. Emmarcada en bandes i talla daurada. Diàmetre: 0'060 mts.
- Nº 15 - Retrat de senyor senil, a mig cos, enfrontat, vestint levita abotonada. Testa nua, amb cabells grisos i patilles. Miniatura oval d'autor anònim. Datada vers el 1875. Emmarcada en bandes i talla daurada. Diàmetre: 0'065 X 0'065 mts.
- Nº 16 - Retrat de religiosa carmelita, a mig cos quelcom perfilat vers l'esquerra, les mans creuades davant la regió estomacal, portant en la dreta un Crucifixe i en l'esquerra un crani. A la part alta s'hi llegeix: ELISABETH VENDOSME DE NEMOURS. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segona meitat del segle XVII. Dimensions: 0'885 X 0'730 mts. Marc de talla daurada.
- Nº 17 - Faisatge de plana en una nit de lluna. A primer terme, un camí, en un erm, que es perd vers el fons; a l'esquerra, una pineda. A segon terme, conreus. Al fons un poblet amb algunes llums, al peu d'unes muntanyes blaves. Pintura al pastell, signada, per Soler de les Cases. Datada 1901. Dimensions: 0'885 X 1'300 mts. Marc de talla.
- Nº 18 - Retrat de jove gitana. Bust perfilat a la dreta, amb el rostre girat vers davant. Pintura a l'oli damunt tela, signada Julio Moises. Datada 1913. Marc de talla daurada, segle XVIII. Dimensions: 0'370 X 0'280 mts.
- Nº 19 - Retrat de dona jove. En bust perfilat a la dreta, cabells negres, collar de coral, espatlla esquerra nua, i vestint blanc amb cotilla vermella. A les mans una flor. Pintura a l'oli damunt tela, signada J.M. Tamburini. Sense data. Dimensions: 0'250 X 0'190 mts. Marc de talla.
- Nº 20 - Composició eròtica, amb tres parelles amoroses al peu d'uns arbres. Pintura a l'oli, d'escola francesa del segle XVIII, damunt planxa de coure. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'445 X 0'615 mts.
- Nº 21 - Jove camperola en un camp de blat. A mig cos, a tres quarts perfilada vers l'esquerra, sortint d'entre les espigues. La joveneta va cofada amb un mocador, porta brusa rosada i falda negra. Pintura a l'oli damunt tela, signada J. M. Tamburini; sense data. Dimensions 0'445 X 0'300 mts. Marc de talla daurada.

- Nº 22 - Paisatge d'Olot. Fila d'arbres seguint la vora d'una riera que avança vers davant. A l'esquerra, una camperola pastura tres vaques. Pintura a l'oli damunt tela, signada Yro (Ju Pasqual). Datada 1911. Dimensions: 0'830 X 0'755 mts. Marc de talla daurada.
- Nº 23 - La donzella de la rosa blanca. Dona jove, amb vestit policrom i portant mantell negre; asseguda, enfrontada, recolzant la testa, amb flors blanques, damunt el pleg del braç dret que descansa en una roca. A la mà dreta hi ha una rosa blanca que aguanta amb tres dits; la mà esquerra està caiguda a la falda. A segon terme, el mar. Pintura a l'oli damunt tela, signada J.M. Tamburini. Sense data. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'920 X 0'865 mts.
- Nº 24 - Escena de costums. Composició amb tres figures. A la dreta, home dorsat a tres quarts vers l'esquerra, recolzant-se en un bastó. A l'esquerra, dona alletant un infant, que sosté amb la sobrejupa, i sortint-li per l'espatlla altra testa d'albat; a la seva esquerra, dempués, altre infant amb un capell amb ploma. Pintura a l'oli damunt tela. Escola holandesa de la segona meitat del segle XVII. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'315 X 0'415 mts.
- Nº 25 - Escena de costums. Dos mendicants, un de cada sexe, enfrontats entre si, cada un d'ells recolzant-se en un bastó. L'home va cobert amb un mantell. La dona va coberta amb un mocador blanc. Pintura a l'oli damunt tela. Escola holandesa de la segona meitat del segle XVII. Sense signatura ni data. Marc de talla. Dimensions: 0'315 X 0'415 mts.
- Nº 26 - Sant religiós dominicà, en oració a l'entrada d'una gruta. Ocupa, agenollat i perfilat a l'esquerra, el primer terme del quadre. A la dreta, a segon terme, arbres per damunt els quals apareix una nuvolada tormentosa. Pintura a l'oli damunt tela. Escola espanyola de la segona meitat del segle XVII. Sense signatura ni data. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'455 X 0'340 mts.
- Nº 27 - Moisès fent brollar l'aigua d'un penyal, en el Sinaí. Composició amb moltes figures, centrades per el legislador, dempués, i en actitud de pregar, i a l'esquerra a segon terme, el roquissers. Pintura a l'oli damunt tela. Escola espanyola del segon mig segle XVIII. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'550 X 0'840 metres. Marc de talla daurada.
- Nº 28 - Infant agut, a mig cos, enfrontat rellevat vers davant, testa enfrontada, en actitud de trencar una anou amb una pedra, a la dreta. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XIX. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'625 X 0'455 mts. Marc de talla daurada.
- Nº 29 - La mort d'un just. Composició amb moltes figures, centrada pel moribund assegut al llit i mig rellevat, al qual un religiós ajuda a ben morir. Dones contornant el llit i en actitud de planyer's, reasar o d'esguardar. Pintura a l'oli damunt tela. Escola espanyola del segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'615 X 0'435 mts.
- Nº 30 - El martiri de Santa Caterina. Composició centrada per la màrtir, amb la testa coronada, agenollada i enfrontada, en actitud de rememorar-li al Senyor per haver-la lliurat del turment de la roda. Damunt ella, un petit àngel nu. Llegendaris romans que fugen espacordits davant del miracle. Pintura a l'oli damunt planxa de coure hexagonal, amb querubins. Marc renaixement, segle XVII. Sense signar ni datar. Diàmetre: 0'300 mts.
- Nº 31 - El Crist Rei, a mig cos, enfrontat, la mà dreta en actitud de beneir, i el ceptre en la mà esquerra que recolza damunt un globus terrae. Forma el·líptica. Pintura a l'oli damunt tela. Obra de Viladomat. Sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'825 X 0'610 mts.

X N° 32 - La Doloresa, a mig cos enfrontat, coberta la testa i les espatlles amb un mantell blau i les mans creuades damunt el pit. Forma el·líptica. Pintura a l'oli damunt tela. Obra de Viladomat. Sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'825 X 0'610 mts.

X N° 33 - Escena d'un naixement. Interior. A primer terme, grup de quatre dones i un home, amb turbant, a l'entorn del nadó al que van rentar i embenar. A l'esquerra, a segon terme, el llit amb la partera. Pintura a l'oli damunt tela. Escola espanyola de la segona meitat del segle XVIII. Obra possible de J. Flaquer. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 1'440 X 0'990 metres.

X N° 34 - Bust de sant Geroni, nu, enfrontat, i en actitud de contemplació mística. Pintura a l'oli damunt tela. Escola espanyola del segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'505 X 0'335 mts. *Latit - Roma. 1973*

X N° 35 - Retrat d'home senil, en bust enfrontat, barbut, somrient lleugerament, testa coberta amb capell d'ales i tors embolcallat amb una capa. Pintura a l'oli damunt tela, signada Luisa Vidal. Datada [18]93. Dimensions: 0'530 X 0'440 mts. Marc daurat.

X N° 36 - L'Anunciació. Composició d'interior amb dues figures: la Verge asseguda a l'esquerra, davant una taula amb llibres, un dels quals llegeix, i l'arcàngel a la dreta, dempeus, amb el lliri a l'esquerra i amb la dreta mostrant vers dalt, on hi ha l'Esperit Sant i dos àngels. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 1'420 X 0'860 metres.

X N° 37 - Les esposalles de la Verge. Composició d'interior amb cinc figures, éssent les centrals la Verge i Sant Josep, en el moment que aquest va a posar-li l'anell, i el sacerdot en segon terme. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 1'420 X 0'820 mts.

X N° 38 - Un miracle de Sant Antoni. El sant enganxant el peu al malheurat paleta caigut d'una bastida. Composició amb figures. Pintura a l'oli damunt tela, sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc daurat. Dimensions: 0'590 X 0'485 mts.

X N° 39 - Un miracle de Sant Antoni. El sant multiplicant el forment. Composició amb figures. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'610 X 0'490 metres.

X N° 40 - Pastoral. Jove pastor cavalcant un cavall, marxant davant el ramat, en un capvespre. Davant un gos girat vers ell. En segon terme, a la dreta, un monticul. A l'esquerra, un requisser. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'740 X 0'990 mts.

X N° 41 - Sant Llorenç en el moment d'ésser aegut a la graella per dos saions. Composició amb tres figures. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'790 X 1'100 mts.

X N° 42 - Sant Antoni Abad, figurat a mig cos enfrontat, la testa a tres quarts a l'esquerra, a la mà dreta un paper amb CHARITAS, i a l'esquerra el galat. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XVII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'940 X 0'715 metres.

- Nº 43 - Bodegó. A primer terme, damunt una taula un tall de lluç, sanguinolent, centrant la composició. A segon terme, una gerra d'aram, un cassó també d'aram i un pot de terrissa. Pintura a l'oli damunt tela. Segle XIX. Sense signatura ni data. Dimensions: 0'910 X 0'610 mts. Marc de talla.
- Nº 44 - Noli me tanger! Composició d'aquest motiu evangèlic, amb dues figures, el Crist a la dreta i Maria de Magdala agenollada a l'esquerra; al fons construccions. Pintura a l'oli damunt tela. Segona meitat del segle XVI. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 1'140 X 0'855 mts.
- Nº 45 - Castell feudal en runes. El castell arruïnat damunt una elevació, en la qual s'obra una mina. A l'esquerra restes d'un fris de marbre, amb figures; a la dreta, pastors, un d'ells damunt un cavall, conduint un remat de moltons i vaques. Pintura a l'oli damunt tela. Segona meitat del segle XVIII. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'990 X 0'730 mts.
- Nº 46 - Home madur, barbut, sentat enfrontat i amb el cos inclinant-lo vers l'esquerra, amb les mans a cada costat d'una terrible ferida que porta al pit. Mostre amb gestic de sofriment. Sota la pintura sembla llegir-se hi RIERA i una data. Pintura a l'oli damunt tela. Segona meitat del segle XVII. Marc daurat. Dimensions: 1'320 X 0'995 mts.
- Nº 47 - Branques carregades de pomes madures, sobresortint per damunt un mur. Pintura a l'oli damunt tela. Signat J. Mirabent. Segle XIX. Marc daurat. Dimensions: 0'690 X 0'535 mts.
- Nº 48 - El traginer. Mules i moltons en actitud de repós, i, a l'esquerra, un home coïst de capell a amples ales, en actitud de coipejar el ramat. Fons de foresta i castell. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'470 X 0'780 mts.
- Nº 49 - Natura morta. Grup de peixos, anguilles i un calamarç; a primer terme dos anadons vius, en l'aigua. A segon terme, a la dreta, una gerra d'aram, caiguda. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segona meitat del segle XVII. Marc daurat. Dimensions: 0'720 X 0'960 mts.
- Nº 50 - L'aparició de la Verge, voltada de querubins, entre núvols, al religiós Tomás de la Virgen, que es troba afegeït en un llit, a l'esquerra, mig rellevat i en actitud de pregar. A la dreta, un escutó explica l'aparició. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura; hi ha la data de la mort del benaurat: 1747. Marc de talla daurada. Dimensions: 1'300 X 1'850 mts.
- Nº 51 - Clorieta de jardí, amb un ^{calvari} Calvari. A segon terme, grans arbres amb molt brancatge. Pintura a l'oli damunt tela, signada: Soler de les Cases. Datada 1902. Marc daurat. Dimensions: 0'425 X 0'605 metres.
- Nº 52 - Jove camperola, a peu dret, enfrontada, cofada amb mocador blanc, marxant en una carretera vers davant, portant un cistell al braç esquerre i un pa amb les dues mans, que duu davant el pit i al qual mira. A segon terme, camp de blat on hi seguen. Pintura a l'oli damunt tela. Signat J. Serra. Data 1859. Marc daurat. Dimensions: 0'820 X 0'490 mts.
- Nº 53 - Pastoral. A l'entorn d'un pou, en una fondalada entre grans arbres, uns pastors hi porten els ramats a abeurar. A l'esquerra, un torrent. El pou, on hi ha un pastor i una dona que llença aigua en una abeuradora, centra la composició. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc de roure. Dimensions: 1'310 X 1'935 mts.

- Nº 54 - Tanyes florits de roses obertes i poncelles de rosa. Pintura a l'oli damunt tela. Amb signatura imprecisa, sense data. Barreries del segle XIX. Marc de talla daurada. Dimensions: 1'185 X 0'540 metres.
- Nº 55 - Natura morta. Damunt una taula, dues perdis, alis, sebes i una llimona. A l'esquerra un morter de bronze. A segon terme, al centre, una gerra d'aram, dreta. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segle XIX. Marc daurat. Dimensions: 0'410 X 0'615 mts.
- Nº 56 - Retrat d'home a llarga barba blanca, a mig cos perfilat vers l'esquerra, cofat amb solíden vermell. Pintura a l'oli damunt tela. Dedicat al Sr. Fabregat, signat E.M. Barreries del segle XIX. Marc daurat. Dimensions: 0'625 X 0'520 mts.
- Nº 57 - La pujada de Sant Martí, a Girona. Aquarel·la signada per E. Bonnin. Datada 1924. Marc tallat en negre. Dimensions: 0'625 X 0'410 mts.
- Nº 58 - Jove gitana, a mig cos enfrontat, sentada apoliant-se damunt una gran gerra vermellosa. Pintura a l'oli damunt tela, signada J. Larraga. Marc negre. Dimensions: 0'580 X 0'435 mts.
- Nº 59 - Jove dona, en bust, avançat vers davant, vestida en negre i cofada amb capell d'amples ales, també negre. Dibuix al carbó i pastel, signat R. Casas. Marc daurat. Dimensions: 0'570 X 0'440 mts.
- Nº 60 - Camí bosquetà, a Olot. El camí és perd en la foscor d'una foresta amb grans arbres. Fulles tardorals caigudes. Pintura a l'oli damunt tela. Signada J. Clivet, Separes. Sense data. Marc de talla daurada. Dimensions: 1'050 X 0'805 mts.
- Nº 61 - Bust enfrontat de jove jove, amb una rosa damunt el pit. Dibuix al llapis carbó, amb dedicatòria al senyor Francesc Fabregas, signada per Joaquim Llimona. Datada 1885. Marc blanc i daurat. Dimensions: 0'360 X 0'265 mts.
- Nº 62 - La Verge asseguda enfrontada, amb l'infant nu, dempeus, damunt la falda, agafant-se al coll de la seva mare. Pintura a l'oli damunt planxa de coure. Sense signatura ni data. Segle XVII. Marc daurat. Dimensions: 0'170 X 0'140 mts.
- Nº 63 - Paisatge d'Olot. Pagès vers davant en un camí entre grans arbres. Pintura a l'oli damunt tela, signada J. Vayreda. Sense data. Marc daurat. Dimensions: 0'920 X 0'580 mts.
- Nº 64 - Bust de cavaller de la primera meitat del segle XVII, perfilat a l'esquerra, amb capell de plomes, tòrax cobert de cuirassa i mantell embolicallant-lo, en actitud de repassar el fil de la seva espasa. Dibuix al llapis carbó i guaix, dedicat al Sr. Francesc Fabregas, i signat per Josep Llimona. Marc blanc i daurat. Dimensions: 0'360 X 0'280 mts.
- Nº 65 - Dues noies, en bust, apropades i enllaçant-se l'una amb l'altra; l'una d'elles enfrontada i l'altra perfilada a la dreta. Pintura a l'oli damunt tela. Escola francesa del segle XVIII. Marc jaspiat i cisellat. Dimensions: 0'240 X 0'190 mts.
- Nº 66 - Carrer de poble d'alta muntanya catalana. En un angle, altre carrer puja. Entre les cases hi marxa una noia amb una gerra damunt la testa. Aquarel·la no signada ni datada. Marc negre amb filets d'or. Dimensions: 0'280 X 0'205 mts.
- Nº 67 - Gitana venedora de xals i mantells. Dempeus, quasi enfrontada, en l'acera d'un carrer on s'hi veu una reixa florida. Pintura a l'oli damunt tela. Signada E. Simonet. Sense data. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'810 X 0'530 mts.
- Nº 68 - Paisatge català. A primer terme camp erm, amb mates d'argelagues i ginestru. Fons de muntanyes cobertes de núvols. Pintura a l'oli

damunt tela. Signada J. Berge. Datada en 1901. Marc de talla dau-
rada. Dimensions: 0'500 X 0'795 mts.

- Nº 69 - Ondina. Donzella jove, nua, asseguda enfrontada, les cames juntes i abrigades per gran llençol, i en actitud d'arranjar-se la llarga cabellera. Estatueta en marbre blanc, signada per Josep Llimona. Dimensions: 0'510 X 0'350 X 0'270 mts.
- Nº 70 - Bust de dona jove, riallera, la testa mirant vers la dreta, amb un pomell de clavells als cabells, i altre pomell de les mateixes flors en el costat baix esquerre del bust. Estàtua en marbre blanc, signada Reynés. Dimensions: 0'155 X 0'540 X 0'270 mts.
- Nº 71 - Pagesa senil, a mig cos, enfrontada, la testa cofada amb un mocador, portant una parella de gallines en les dues mans, a l'alçada del pit. Darrera seu, en una finestra, es veu a l'esquerra la testa d'un gat roig. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Marc daurat. Dimensions: 0'960 X 0'800 mts.
- Nº 72 - Bodegó. Damunt una taula, un grup de magranes, pomes i raïms, damunt el qual hi volen quatre cadeneres, i darrera s'hi enlaira un esquiol. Floretes blanques a l'esquerra. Pintura a l'oli damunt tela; sense signatura ni data. Segle XIX. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'490 X 0'560 mts.
- Nº 73 - Sant Pere, a mig cos, enfrontat, en actitud de contemplació mística, amb la mà dreta sobre el pit, i en la mà esquerra les dues claus, portant un gran llibre sota l'aixella esquerra. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Primera meitat del segle XVIII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'795 X 0'585 metres.
- Nº 74 - Paisatge de la Ilíada. El rapte d'Elena. Composició amb moltes figures de combatents, a l'entorn d'una dona a la qual es rapta; a la dreta, muralles d'una ciutat, i a l'esquerra, el mar amb vaixells. Pintura a l'oli damunt planxa de coure. Sense signatura ni data. Segle XVII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'575 X 0'760 mts.
- Nº 75 - Bodegó. Damunt una taula, un arrencierament de magranes, sebes, peres, pressecs, pomes i raïms, per damunt de tot el qual hi volen quatre cadeneres. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segle XIX. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'480 X 0'665 mts.
- Nº 76 - Sant Apòstol. A mig cos, a tres quarts vers l'esquerra; llegint un llibre que sosté amb la mà esquerra, i recolzant al muscle dret una destral de combat, amb llarg mànec. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Primera meitat del segle XVIII. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'800 X 0'600 mts.
- Nº 77 - La Sagrada Família. L'Infant, portat pels seus pares retenint-lo per les mans, caminant, entre ells, pel camí d'un bosc. Pintura a l'oli damunt planxa d'aram. Sense signatura ni data. Marc de talla daurada. Dimensions: 0'575 X 0'760 mts.
- Nº 78 - Nupcial. Jove matrimoni conduit davant l'estàtua d'Himeneu, a l'entorn de la qual hi dancen quatre joves dones. Darrera la parella, quatre acompanyants. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Darrerries del segle XVIII. Marc daurat. Dimensions: 0'390 X 1'030 mts.
- Nº 79 - Gerro xinès, de porcellana clivellada i terra cuita, policroma, amb escenes de combats, en el coll i dipòsit. Manufactura xinesa. Segle XVIII. Alçada: 0'450 mts. Diàmetre de la boca: 0'180 mts.

- X N° 80 - Gerro xinès, de porcellana clivellada i terra cuita, policrom, amb escenes de combats en el coll i dipòsit. Manufactura xinesa. Segle XVIII. Alçada: 0'450 mts. Diàmetre de la boca: 0'180 mts.
- X N° 81 - Plat rodó, policromat, centrat per un dragó inscrit dins cercle en ziga-zaga, i vora amb ornamentació a arcs apuntats inscrivint dragons i altres motius xinesos. Manufactura xinesa. Segle XIX. Diàmetre: 0'600 mts.
- X N° 82 - Gerro xinès, amforoide, de dipòsit afacetat, policromat, amb relleus, i amb escenes de motius xinesos de la vida particular. Segle XIX. Alçada: 0'370 mts. Diàmetre de la boca: 0'145 mts.
- X N° 83 - Gerro xinès. Exemplar igual i parell a l'inventariat amb el número 82. Segle XIX. Alçada: 0'370 mts. Diàmetre de la boca: 0'145 mts.
- X N° 84 - Un miracle de Sant Antoni. El cofre del cor. Composició amb figures. Pintura a l'oli damunt tela. Sense signatura ni data. Segle XVIII. Marc daurat. Dimensions: 0'610 X 0'490 mts.
- X N° 85 - Gerro florer, copiforme, en blau celest i daurat, amb dos medallons, un d'ells amb ramell de roses i altre, oposat, amb un motiu eròtic policromat. Vora amb cercle d'aram amb perles. Manufactura de Sèvres. Segle XVIII. Sòcol d'aram. Alçada: 0'460 mts. Diàmetre de la boca: 0'300 mts.
- X N° 86 - Gerro florer, copiforme. Exemplar igual i parell a l'inventariat amb el n° 85. Manufactura de Sèvres. Segle XVIII. Alçada: 0'460 mts. Diàmetre de la boca: 0'300 mts. Sòcol d'aram.
- X N° 87 - Gerro d'aram esmaltat, ampuliforme, amb dues petites nances dragonines a llarga llengua. Manufactura xinesa. Segle XVII. Alçada: 0'350 mts. Diàmetre de la boca: 0'150 mts.
- X N° 88 - Gerro d'aram esmaltat. Exemplar igual i parell a l'inventariat amb el n° 87. Manufactura xinesa. Segle XVII. Alçada: 0'350 mts. Diàmetre de la base: 0'150 mts.
- X N° 89 - Gerra d'aram i esmalt en forma d'olla amb nansa i peus. Tapadora rematada per agafadora amb un lleó xinès aentat. Manufactura xinesa. Segle XVII. Alçada: 0'180 mts. Diàmetre de la boca: 0'150 mts. Alçada de la tapadora: 0'150 mts.

EL LLEGAT DEL SENYOR FRANCESC FÀBREGAS ALS MUSEUS

El dia 15 de desembre del 1933 moria a Barcelona el doctor Francesc Fàbregas i Mas, prou conegut entre la generació del 88 pel seu altruisme, la seva actuació professional i les altes qualitats que adornaven el cavaller i l'home.

Filantrop en vida, no fou d'estranyar que a la seva mort continués essent un benefactor dels desvalguts i necessitats. El senyor Francesc Fàbregas morí després d'haver llegat tots els seus béns, mobles i immobles, als hospitals i a les cases de beneficència que tant havia protegit durant el transcurs de la seva llarga vida.

Gran amador i coneixedor de l'Art, el senyor Fàbregas havia pogut colleccionar un bell conjunt d'obres, que contribuïen a embellir el seu domicili. Aquest conjunt, que no volgué que a la seva mort fos escampat, fou llegat, per disposició testamentària, a la Junta de Museus de Barcelona, esdevinguda hereva de tots aquells objectes d'art que, a juí d'ella,

Taula flamenca

Escultura de Josep Llimona

fossin mereixedors d'ésser recollits i guardats a les sales dels museus barcelonins.

A l'acte de la lectura de les disposicions testamentàries del senyor Fàbregas davant dels marmessors nomenats per ell, hi assistiren en representació de la Junta de Museus, el director general i el secretari de la corporació.

Després d'acomplerts tots els requisits i els tràmits pertinents, la Junta es féu càrrec del llegat el dia 7 d'abril del 1934.

Aquest llegat forma un conjunt de vuitanta-nou objectes, els quals, després de fotografiats per als efectes de l'inventari general, on entraren amb els números 22.901 al 22.989, seran distribuïts a les sales i altres dependències dels nostres Museus.

En llur majoria són pintures. Un lot important d'autors anònims, correspon als segles XVII i XVIII. Entre elles es compten teles, taules i coures, i constitueixen un aplec ben estimable, — donant els tipus de la pintura usual a Barcelona en els segles de la nostra decadència nacional. D'altres, no tan nombroses, són signades per coneguts artistes. Entre les obres d'art modern trobem els noms dels pintors Romà Ribera, Larraga, Olivet, Legarés,

buscar
lisk.

Escultura de J. Reynés

buïts en els cabells i en la roba, que porta la signatura del mestre Reynés.

I per últim, un lot de gerros xinesos, belles obres d'aram esmaltat, en les quals les gammes de color rivalitzen en fantasia amb les composicions de quimera i pesombre amb què es complaïen els artistes extremo-orientals de la passada centúria.

Amb aquestes obres el Museu ha pogut completar algunes de les seves col·leccions, i, en-
sems, iniciar-ne d'altres.

En cada una de les obres instal·lades al Museu constarà la procedència per tal que el visitant sàpiga que aquella aportació és deguda al desprendiment d'un català barceloní per l'amor que duia a la seva ciutat i a la seva terra.

La Junta de Museus de Barcelona ha d'agrair una vegada encara el gest magnànim i filantròpic d'un benefactor. Per això guardarà, com per a tants d'altres, una llarga recordança del que en vida fou Francesc Fàbregas i Mas.

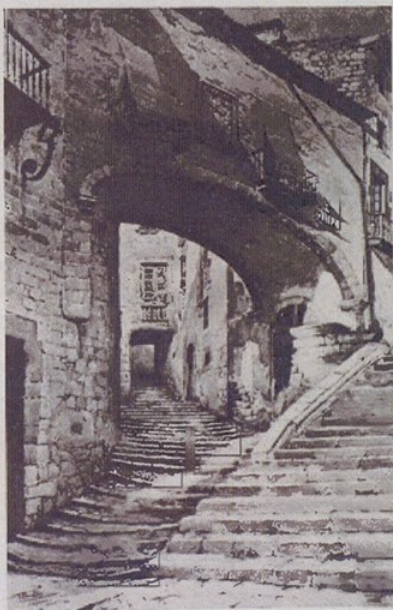
J. G.

Vayreda, Simonet, Tamburini, Berga, Soler de les Cases, Juli Moisès, Mirabent, Serra, Garnero i Iu Pascual, que signen les teles que amb aquest llegat entren als Museus. Precisa també fer remarcar, car tenen un interès especial, una magnífica tauleta, possiblement un retaule casolà, de l'escola flamenca de la segona meitat del segle XV; un grup de cinc quadres pintats per Josep Flaugier, amb el que enriqueixim considerablement la nostra col·lecció d'obres d'aquest pintor, i dues magnífiques teles del nostre sis-centista Viladomat.

Les obres de Flaugier seran estudiades separatament i amb detenció en altres pàgines d'aquest BUTLLETÍ.

Respecte a obres escultòriques, formen part del llegat del senyor Fàbregas dues obres d'un valor remarcable. Una d'elles és un bellíssim bibelot en marbre blanc representant una donzella nua, una d'aquelles ondines meravelloses que sortien, tan sadollades de sentiment i puresa, de les mans creadores del que fou el nostre digníssim president, l'escultor Josep Llimona.

L'altre, un bust de dona jove, riallera, radiant de gràcia i esclatant de joventut, realçada la seva bellesa per uns poms de clavells distri-

Aquarel·la de L. Bonnin

DIPÒSITS

MUSEUS

Del senyor J. Massot:

Una figura de Sant Joan Baptista policromada.

Dels senyors Francesc i Joan Canals:

«Safo», pintura per Miquel Carbonell.

De l'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi:

Una cúpula pintada per Carracci.

Dels fills del senyor Miquel Utrillo:

Retrat de la senyora Utrillo, per Ramon Casas. Dos retrats del senyor M. Utrillo, per Rusiñol. Retrat del senyor M. Utrillo, per R. Padilla. «El cafè», dibuix per Ricard Opisso.

Del senyor Damià Mateu:

Col·lecció d'obres d'art xineses, composta per porcellanes, faiances, laques, fustes, teixits, bronzes i escultures, en matèria diversa.

DONATIUS

MUSEUS

Del senyor Josep-F. Ràfols:

Un dibuix al llapis-plom original de Vayreda. Un dibuix d'Apa. Un dibuix de Junceda.

Del senyor Domènec Xarrié:

Un flabiol de caoba revestit de planxa de llautó.

Del senyor Joaquim Cabot:

Retrat del senyor Joaquim Cabot, al carbó, per Ramon Casas. Retrat de la senyora Cabot, per Ramon Casas. Caricatura del senyor Emili Cabot, per Bagaria. Retrat a l'oli d'un avantpassat de la família Cabot, per un autor anònim. Nou segells diversos de cera. Setze segells diversos de plom. Un fragment de terra cuita amb una creu emmotllada.

Dels fills del senyor Josep Llimona:

Un dibuix de cavall, obra de Josep Llimona.

D'un grup d'amics i admiradors de Prudenci Bertrana:

«Un roure i una alzina», pintura per Prudenci Bertrana.

Del senyor Emili Candia:

Un acordió del segle XIX.

De la senyora Carolina Botta, vídua de Baltà:

Dues espingardes de la guerra d'Àfrica. Un corn per a pólvora, del segle XIX.

Del senyor Xavier Nogués:

Dos dibuixos formant part del seu projecte de decoració de l'Alcaldia.

De la senyora Matilde Escofet:

Una nina del segle XVIII.

Del senyor M. Olivé:

Un dibuix, obra de Manolo Hugué.

Del senyor Francesc Fàbregas:

Dues escultures. Vint-i-una rajoles policromades. Tres dibuixos. Setanta-tres pintures. Set gerros i un plat, xinesos. Dos gerros de Sèvres.

Del senyor Josep Obiols:

Sis dibuixos dels quals és autor.

Del senyor Marçal Olivar:

Un dibuix de Manolo Hugué. Un dibuix de Francesc Domingo. Un dibuix de Josep Obiols.

Del senyor Manuel Rocamora:

Col·lecció de peces d'indumentària d'època diversa.

Del senyor Blai Fontanals i Fontanals:

Dues pistoles d'arcó, de pedra foguera. Segle XVIII.

Del senyor Enric-C. Ricart:

Un dibuix de Josep Maria Junoy.

Dels senyors Oriol Bohigas Guardiola, i Maria

Assumpció i Maria Àngela Guardiola:

Un clisé de boix, obra d'Enric-C. Ricart.

Del senyor Lluís Plandiura:

Una pintura a l'oli de Ramon Casas. Quatre aiguaforts de Xavier Nogués.

Del senyor Celestí Galceran:

Un dibuix del qual és autor.

Del senyor Joan Vidal Ventosa:

Cent deu dibuixos de diversos autors.

Del senyor Josep Antoni Brusi:

Retrat del senyor Josep Mre Brusi García, pintat per Antoni Caba.

aquesta imatge més aviat es pot atribuir a les característiques de Berruguete que no pas a les d'aquell altre mestre per les raons que acabem d'exposar. Per altra banda, la policromia d'aquesta talla té el detall de les teles florejadades que no es troba en l'escola castellana i sí, en canvi, en l'andalusa; però que àdhuc dintre l'escola andalusa és més freqüent en la decoració de les imatges de terra cuita que en la de les talles; així la veiem en la Verge anomenada «del Reposo», de la catedral de Sevilla, que és de les darreries del segle XV, si bé modernament ha estat molt restaurada, i en la Verge del Pilar, de la mateixa catedral, obra de Pedro Millán, de principis del segle següent; però els plecs de les robes de les figures de l'escola andalusa són molt més angulosos que els de la nostra imatge. Martínez Montañés (1578-1660), un dels principals mestres de l'escola andalusa, va tallar molts Sants Joans, representant-los de diverses edats: en la infància jugant amb el nen Jesús, d'adolescent i com a home aspre i enèrgic. Aquest darrer tipus és el més acostat a la nostra imatge i a ell pertany l'exemplar de Santiponce; els Sants Joans Baptistes de Martínez Montañés tenen grans diferències amb la imatge ingressada al Museu d'Art de Catalunya l'any passat.

Una altra característica que acostava aquest Sant Joan a les obres de Berruguete és l'allargament de proporcions que fa que el total sigui d'una alçada equivalent gairebé a set vegades la llargada del cap. En una talla que representa Sant Nofre, propietat del senyor comte de Güell, i que és obra de Berruguete, es veu, encara més acusat que en aquesta imatge, el detall de la musculatura, principalment del braç.

F. DURAN I CANYAMERES

LES PINTURES DE FLAUGIER LLEGADES PEL DOCTOR FABREGAS ALS NOSTRES MUSEUS

L'article publicat al nostre número anterior assabenta del llegat fet pel doctor Francesc Fabregas. La part principal d'aquest llegat, àdhuc tenint en compte el lot de ceràmica xi-nesa que ve a enriquir les col·leccions d'art ex-

tremo-oriental del Museu de les Arts Decoratives, correspon a la pintura, la qual està representada, en primer terme, per un bon nombre d'obres de l'escola flamenca i de l'escola espanyola dels segles XVII i XVIII i, sense parlar de la pintura contemporània, força ben representada en aquest llegat, per una sèrie de cinc pintures originals de Josep Flaugier. Una d'aquestes pintures és el retrat de Josep Bonaparte, rei d'Espanya; les altres són tres quadres o plafons pintats sobre tela i una composició de sobreporta pintada sobre fusta.

Ací mateix, en articles anteriors (V. aquest BUTLLETÍ de l'any 1933, núms. de març i setembre) ens hem ocupat de l'obra i de la persona de Josep Flaugier; per al primer article ens serviren de base els documentadíssims articles de Raimon Casellas intitulats «L'Estil Imperi a Barcelona» publicats a *La Veu de Catalunya* entre el 20 de gener i el 14 d'abril del 1910; el segon article fou senzillament motivat per la troballa de la partida de naixement de Josep Flaugier, nat a Martigues (Boques del Roine), el 10 de desembre del 1757, partida que l'il·lustre Casellas féu cercar endebades pel Migdia de França.

Aprofitarem l'avinentsa d'haver de tornar a parlar de Josep Flaugier per a rectificar unes paraules del nostre primer article. Escrivíem nosaltres: «D'aquesta època (la de l'ocupació francesa) són els seus retrats de Napoleó I i del seu germà Josep Bonaparte, tots dos pertanyents a la col·lecció del doctor Fàbregas.» Diguem tot seguit que el doctor Fàbregas només posseïa el retrat de Josep Bonaparte, que ara ja és al nostre Museu; si n'hagués posseït un de Napoleó I, també l'hauria llegat junt amb les altres pintures de la seva col·lecció. Per tant, en el nostre primer article hem atribuït gratuïtament a Josep Flaugier un retrat de Napoleó I; millor dit, l'hem atribuït gratuïtament a la col·lecció Fàbregas, car no és impossible, sinó tot el contrari, que Flaugier, bonapartista entusiasta, hagués pintat un retrat de l'emperador dels francesos; però la nostra errònia atribució, justificadíssima, per altra part, és filla del nostre zel a cercar pels catàlegs obres de Flaugier, car en consultar el catàleg oficial de l'Exposició de Retrats i Dibuixos Antics i Moderns organitzada per l'Ajuntament de Barcelona i celebrada al Palau de Belles Arts el 1910, trobarem a la pàgina 28 la següent indicació corresponent a

la sala cinquena: «Flaugier, José († 1812). 11. Retrato de Napoleón Bonaparte. Exp. D. Francisco Fàbregas.» Casellas ens parlava, l'any 1910, d'un retrat de Josep Bonaparte (que va reproduir a la «Pàgina Artística» de *La Veu* del 13 de març) pintat per Flaugier i pertanyent a la col·lecció del doctor Fàbregas; però com que el catàleg de referència, tot i reproduir moltes de les obres ex-

nya on ha d'ésser penjada i en examinar la tela per tots costats hem trobat enganxat al bastidor un paperet segons el qual aquesta pintura, com així ho diu Casellas en un dels seus articles, va figurar també a l'Exposició d'Art Antic de Barcelona, organitzada per la Junta Municipal de Museus i Belles Arts, l'any 1902. Hem consultat el catàleg d'aquesta darrera exposició, redactat per Carles de Bofarull i Sans,

Josep Flaugier. — Retrat de Josep Bonaparte

posades, no reproduïa la de Flaugier i no podíem comparar-la amb la que reproduïa Casellas, vàrem creure que realment la col·lecció Fàbregas posseïa dos retrats pintats per Flaugier, el de Napoleó (el catàleg del 1910 ho deia) i el del seu germà Josep. Però el fet que en el llegat Fàbregas no hi hagi cap retrat de Napoleó desfà l'error del catàleg de l'exposició del 1910 i hem de creure que la pintura que hi fou exposada va ésser el retrat de Josep.

Ara hem pogut examinar aquesta pintura en una de les sales del Museu d'Art de Catalu-

nyes, on és director del Museu Arqueològic Municipal, i allí hem trobat, a la pàgina 99, quatre de les cinc pintures atribuïdes a Flaugier que figuren en el llegat Fàbregas. Per cert que Flaugier i Fàbregas no estan de sort: el catàleg del 1910 converteix Josep Bonaparte en Napoleó; el de 1902 converteix el senyor Fàbregas en el senyor Fabregat. Ja que parlem d'aquest darrer catàleg, que ens dona els títols amb què el doctor Fàbregas féu incloure aquestes quatre obres a l'exposició del 1902, direm que també hi trobem moltes altres teles atribuïdes al pintor de Martigues: les sis de

la col·lecció del senyor Josep Carreras sobre el martiri de Santa Eulàlia; una, propietat del senyor B. Grases, intitulada *La Verge i l'Infant Jesús*; tres de la col·lecció del senyor Josep Erasme de Janer (*El Sacrifici d'Abraham*,

Hora és ja que parlem específicament de les cinc obres del llegat Fàbregas que motiven aquestes ratlles. Comencem per la més important: el retrat a tres quarts de cos, dempeus i gairebé enfrontat, del rei Josep I d'Es-

Josep Flaugler. — «L'Anunciació»

La Casta Susanna i Samsó) i els plafons sobre la vida de la Verge Maria que procedien de la casa del senyor Ramon de Vedruna i que ja posseïa en aquella data l'Ajuntament barceloní per haver-ne fet donació el senyor Bertran i que avui són instal·lats al Museu de les Arts Decoratives de Pedralbes.

panya, en vestit de cort, blanc amb ramejats d'or, corbata de blonda i coberta l'espailla amb un mantell de porpra. És una pintura a l'oli damunt tela, sense signatura ni data. Probablement és del 1808. En un dels articles de Casellas a què ens hem referit, l'il·lustre crític d'art parla llargament d'aquesta tela.

sar Lluís David en el seu cèlebre quadre del *Jurament de Napoleó*. El gran llaç de puntes que el rei Josep porta al coll, apareix d'un blanc puríssim, i la casaca amb què s'abilla és feta d'una seda blanca-verdosa, brodada

plascèvola que a les irades intuïcions. Hi ha com una harmonia entre certes tendències naturalistes de l'època i la majestat que pertoca a un príncep. Així és que, si, per un cantó, ofereix el retrat la mà esquerra un xic petita,

Josep Flaugier. — «Les Esposalles de la Verge»

amb un brancatge d'or pàl·lid, de gran finesa de color. La testa, perfectament encaixada, presenta, d'un bon tros lluny, caràcter napoleònic, encara que temperat per certa dolcesa d'expressió, que reflexa l'esperit d'aquell personatge històric, amic de les flors, de les intimitats de la família i més propens a la reflexió

el conjunt del personatge apareix idealitzat, magnificat, per millor dir. Tècnicament considerat, és el millor tros de pintura a l'oli que coneixem de Flaugier.»

A aquests paràgrafs del seu article, Raimon Casellas posa dues notes marginals. De la primera convé copiar ací el que segueix: «Aquest

retrat, avui (1910) en la col·lecció del doctor Fàbregas, havia un dia format part de la del Sr. Bosch i Pazzi. En companyia de don Lluís Rigalt vaig visitar el dia 9 de desembre del 1893 'aquesta col·lecció últimament citada, de la qual el retrat formava part.» L'altra nota diu així: «La tela, tal com actualment es pot veure, ha estat recosida i una mica restaurada, a causa, segons contava don Lluís Rigalt, d'haver estat partida en tres trossos per un individu més amant de la pàtria que de l'art. Al retrat de Josep Bonaparte pintat per Flaugier li va tocar sort ben semblant a la que va cabre a aquell altre famosíssim de Maria Antonieta, traspasat de part a part

amb les mans encreuades, davant d'una taula on hi ha diversos llibres, i llegint-ne un d'obert: l'Arcàngel és a l'esquerra, dempeus, amb el llini a la mà esquerra i assenyalant amb la dreta el cel. Omplen l'atmosfera de l'habitació, a la part més enlairada, l'Esperit Sant en forma de colom i un parell d'angelets. Les seves dimensions són: 1,42 m. d'alt per 0,86 d'ample. En considerar aquesta tela dins l'estil neoclàssic que la moda francesitzada del temps imposava, Casellas diu que l'*Anunciació* fa pensar realment més en la manera de Proudhon que en la de David. L'obra sembla anterior a l'ocupació francesa, entre altres raons perquè no és probable que durant l'ocupació

Josep Flaugier. — Composició de caràcter mitològic

per una baioneta revolucionària.» I, en efecte, examinada amb atenció la tela, hom constata que ha estat mig partida per un estri tallant, probablement un sabre, que va fendre el rostre de dalt a baix; possible desfogament d'algun exaltat que, no havent pogut esgrimir l'arma contra les persones de carn i ossos, les empenia, ja passada l'ocupació francesa, i quan el seu acte podia romandre impunit, contra l'efígie del rei intrús. Aquest retrat de Josep Bonaparte figura al catàleg de l'Exposició d'Art Antic del 1902 amb el número 962.

En el seu article del 3 de febrer del 1910, Raimon Casellas ens parla d'una altra obra flaugieriana de la col·lecció Fàbregas; però en el curs dels seus articles no n'esmenta cap més. La que cita en el referit article és la pintura sobre tela representant l'*Anunciació* (número 960 del catàleg de l'Exposició d'Art Antic del 1902), composició d'interior amb dues figures: la Verge asseguda a la dreta,

Flaugier rebés l'encàrrec de pintures religioses.

El mateix podem dir, tant referent a l'època com a l'estil de les altres dues composicions sobre tela del llegat Fàbregas: *Naixement de Sant Joan Baptista* (en el catàleg del 1902 s'intitula *La Presentación* i duu el número 961) i *Les Esposalles de la Verge* (intitulada *Los Desposorios* al mateix catàleg, on porta el número 963). La primera d'aquestes dues teles és l'escena d'un naixement o de la presentació d'un infant nou nat al seu pare; a primer terme hi ha un grup de quatre dones i un home barbut amb un turbant. Una d'aquestes dones té a la falda un nadó al qual, entre totes, van a rentar i a bolcar. A la dreta, a segon terme, el llit amb la partera. Aquesta composició és molt dintre de l'estil neoclàssic francès. El plafó de *Les Esposalles de la Verge* és una composició d'interior amb unes figures centrades per la de la Verge i la de Sant Josep, en

el moment en què aquest va a posar-li l'anell. L'obra no és tan bellament composta, al nostre entendre, com l'altre quadre de *Les Esposalles* dels plafons de can Ramon de Vedruna, actualment al Museu de Pedralbes. Les dimensions d'aquestes dues teles són gairebé iguals: El *Naixement de Sant Joan* té 1,44 m. d'alt per 0,99 d'ample; *Les Esposalles*, 1,42 m. d'alt per 0,82 d'ample.

Finalment, al llegat del doctor Fàbregas hi ha una altra obra de mà de Josep Flaugier; es tracta d'una pintura sobre fusta, probablement un sobreporta, de 0,390 m. per 1,030 m., amb una composició d'aire mitològic i d'inspiració clàssica, un veritable fris de deu figures, més la de l'estàtua d'Himeneu, davant de la qual es presenta un jove matrimoni; quatre dones joves dansen a l'entorn del déu i rera la parella dels nuvis segueixen quatre acompanyants, tres dones joves i un ancià. La composició té més l'aire romà que grec. Possiblement no és una obra de la maduresa de l'artista. Casellas diu que l'obra total de Flaugier havia de representar entre nosaltres, «la renovació de l'art, sinó clàssica a la grega, neoantiga a la romana». L'examen d'aquest fris, que no deixa d'ésser força interessant i característic, li dona tota la raó.

Direm, per acabar, que amb el llegat Fàbregas, el nostre Museu adquireix una de les millors obres de Josep Flaugier, el retrat del rei Josep Bonaparte, la millor pintura a l'oli que hom coneix del pintor de Martigues i la més directament influenciada, segons sembla, per l'escola de Lluís David. Tot i la restauració de què fou objecte a causa de l'ultratge rebut, aquesta tela conserva totes les seves qualitats artístiques. El tres plafons del llegat Fàbregas potser no són tan ben compostos (ho acabem de remarcar a posta de *Les Esposalles*) com els de la *Vida de la Verge*, però indubtablement són millors per la tècnica del colorit i pel dibuix. Acabem de dir l'opinió que ens mereix el fris de la parella que va a homenatjar el déu Himeneu. Tot plegat són cinc obres que romandran al gran palau de Montjuïc, on podran palesar, junt amb els nombrosos i bells dibuixos de Josep Flaugier que el nostre Museu posseeix, allò que fou i la influència real que va exercir el neoclassicisme francès trasplantat a Catalunya.

ALFONS MASERAS

ELS DIBUIXOS DE PERE YNGLADA AL MUSEU D'ART DE CATALUNYA

L'art est le résultat d'une contrainte, ha dit Gide. Fins i tot en el dibuix, la mena d'art que per la simplicitat dels seus mitjans aparenta oferir una més ampla llibertat a la iniciativa. Mes, diríem que enlloc com ací el receiximent és proporcionat a la categoria, a l'interès de l'esforç. Car el dibuix és la resolució, com més peremptòria millor, d'un problema plàstic o no és res. Per això és tal vegada la més compromesa de les activitats artístiques; perquè, en definitiva, ¿quin document ens informarà millor sobre la psicologia de l'autor, sobre la qualitat de les dificultats que se li han anat plantejant, sobre les seves possibilitats? D'aquí l'apassionat interès de certs fulls d'àlbum dels grans dibuixants, on la mà, genialment guiada, ha anat traçant a través de correccions successives, com en una mena de matusseria creadora, les temptatives, els impulsos del seu grafisme.

En els dibuixos del senyor Pere Ynglada que avui ens pertoca de comentar, no sembla haver-hi res d'això. Són uns dibuixos nets, precisos, en aparença realitzats amb una traça i una facilitat sorprenents. Aquestes característiques de l'art del nostre famós dibuixant són degudes, segurament, tant com a un innegable virtuosisme, al fet que el senyor Ynglada, endut pel seu interès per l'art extremo-oriental, ha acudit a emprar, no solament els procediments, sinó també el mètode de treball dels imatgers nipons i xinesos.

En un article signat per Alfons Maseras, publicat recentment a la revista *Art* (n.º 8), l'artista en persona ens posa al corrent dels secrets de la seva tècnica: «Tret dels dibuixos intermediaris — diu — elaborats lentament segons els estudis i les observacions fetes, ataco els dibuixos directament amb pinzell i tinta xinesa. Com que aquest procediment no permet gairebé correccions, obliga a una evocació intensa de la impressió inicial. La meua finalitat no és altra que apropar-me com més millor a aquesta impressió, i resoldre-la amb un esquemàtic arabesc o bé amb una taca ensopegada.»

Per tant, no es tracta aquí d'apunts, del natural o de memòria, sinó (la diferència és important) d'una selecció entre moments culmi-

Tela. Cardenal. Obra de J. Carreño de Miranda (sala XXX).

Tela. Sant Joan, infant. Obra atribuïda a Ribera (sala XXX).

Tela. Sant Tomàs. Escola espanyola. Segle XVI (sala XXX).

Taula. Sant Jeroni. Escola flamenca. Segle XV-XVI (sala XXX).

Taula. Onze estudis fets per Marià Fortuny (sala XLIII).

Obres procedents del llegat Francesc Fabregas, ingressades l'abril del 1934:

Taula flamenca. El Crist. Segle XV-XVI (sala XXIV).

Tela. Dos bodegons. Escola espanyola. Segle XVII-XVIII (sala XXX).

Tela. Quatre episodis de la vida d'un sant. Escola italiana. Segle XVIII (sala XXX).

Obres donades per la senyora Maria Badeigts, marquesa de Cornellà, en memòria del seu difunt marit, entrades en data d'abril del 1935:

Tres taules d'escola catalana, obra de Jaume Huguet. Segle XV (sala XXVII).

Tela. «Ecce-Homo». Obra de Lluís de Morales. Segle XVI (sala XXX).

Tela. Sant Bru. Obra de F. de Zurbarán. Segle XVI-XVII (sala XXX).

Tela. Un retrat d'escola francesa del segle XVIII (sala XXX).

Tela. Frare dominic. Obra de J. B. Salvi, «Sassoferrato». Segle XVI (sala XXX).

Tela. Retrat. Obra de Vicenç López. Segle XIX (sala XXX).

Obra dipositada pel senyor Damià Matteu el 1935, de la qual avui en són dipositaris els seus hereus:

Escultura de pedra, policromada. Sant Jaume apòstol. Escola castellano-gallega. Segle XII-XIII (sala II).

Obra adquirida per subscripció popular a iniciativa de l'associació «Amics dels Museus», en gener del 1935:

Tela. «L'aficionat a les estampes». Obra mestra de Marià Fortuny (sala XLIII).

Obra donada pel mestre Pau Casals, l'abril del 1936:

El seu retrat, fet al carbó, per R. Casas (anex a la sala XLVII).

HOMENATGE A JOSEP LLIMONA

En passar la comitiva per l'hall del pis d'honor del Museu, el president de la Junta de Museus, l'alcalde de Barcelona i el conseller de Cultura de la Generalitat, posaren rams de flors al peu del monument a Josep Llimona que hi ha en aquest lloc.

Durant aquesta breu i sentida cerimònia, la Banda Municipal interpretà «La Santa Espina».

Hi havia present a l'acte Rafael Llimona, fill de l'artista homenatjat i els nets d'aquest.

L'ARQUITECTE JOSEP GODAY *

Un record a l'amic estimat i al que fou uns anys company nostre en les tasques d'administració tècnica dels Museus. Un record també a l'historiador de l'art, col·laborador (amb l'arquitecte senyor Antoni de Falguera) en l'obra del que era el seu mestre i ha estat el nostre, senyor Puig i Cadafalch, quan recopilava els materials per al seu gran llibre «L'Arquitectura Romànica a Catalunya».

Coneguèrem Goday a l'època en què amb Antoni de Falguera treballava a l'oficina d'arquitecte del senyor Puig i Cadafalch. Fundada la Càtedra d'Història de l'Art, dels Estudis Universitaris Catalans, que el senyor Puig professava; Josep Goday dirigia els treballs d'un grup de joves que acudíem com alumnes a les lliçons del senyor Puig, i fora les hores de lliçó, els assenyalava les tasques de despullament de llibres, on hi havia dades gràfiques relatives a monuments romànics catalans. Passada la foguerada dels començaments, restàvem sols, sota la direcció de Josep Goday, dos alumnes: Francesc Ruscalleda (1) i jo.

Aleshores tinguèrem ocasió de conèixer a Goday, el seu bon cor i el seu talent

* Nat a Mataró el 1882. Mort a Barcelona, el 15 de maig del 1936.

1. Francesc Ruscalleda, alumne de l'Escola de Belles Arts, deixà aviat la carrera artística que havia començat brillantment. Dedicat al comerç, ocupa avui el lloc de representant d'una gran indústria catalana a Lleida i a les províncies immediates d'Aragó, i alhora, és el president de l'Associació dels Amics dels Museus de Lleida.